

HISTÒRIA DE LA COMUNICACIÓ SOCIAL A CATALUNYA

Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació

Curs 1997-98

Codi: 20650

5 crèdits (4 de teoria i 1 de pràctica)

Llicenciatures de Periodisme, de Comunicació Audiovisual i de Publicitat i Relacions Públiques

Professors responsables: J.M. Figueres, A. Moreno i J.M. Tresserras

Objectius:

Establir l'evolució dels sistemes de comunicació que han fet possible la reproducció històrica de la cultura comunitària catalana. L'atenció preferent va orientada a l'època contemporània i al creixent protagonisme dels mitjans de comunicació de masses i les indústries culturals. La matèria es proposa proporcionar les claus històriques que han de permetre una millor, més rigorosa i més complexa comprensió dels actuals fenòmens de la comunicació i dels problemes que el seu desplegament planteja.

Programa:

I -- INTRODUCCIÓ I PASSAT LLUNYÀ

1.- *Introducció al marc geogràfic i històric català.*

Els discursos històrics sobre Catalunya/PP.CC./Espanya.

El joc de contrastos (la diversitat).

Llengües i sistemes de comunicació entre l'Alta i Baixa E. M.

2.- *Les formes de comunicació en la Catalunya medieval.*

L'evolució del marc històric general.

La cultura, la religió i les xarxes de comunicació.

Les formes cultes i populars de transmissió d'informació (oralitat i literalitat).

II -- LA COMUNICACIÓ EN LA CATALUNYA TRADICIONAL

3.- *Difusió de la impremta i "decadència" de l'alta cultura catalana.*

Imperi hispànic i dualitat administrativa.

Sobreposició dels sistemes de comunicació i configuració d'espais lingüístics. L'absència de cort.

"Renaixement" valencià (XVI) i "Barroc" català (XVII).

El protoperiodisme: dels plec solts a les gazetetes.

4.- *El segle XVIII: crisi política i redreçament econòmic.*

Les conseqüències de la guerra de Successió i de la Nova Planta.

El creixement demogràfic i l'eclosió de les viles i ciutats.

El mercat i la protoindustrialització.

Il·lustració. Els primers diaris.

La influència de la Revolució francesa i la propaganda política.

5.- *Industrialització, Renaixença i societat burgesa (1833-1888).*

La industrialització en els transports i les comunicacions.

Migracions del medi rural al urbà. La ciutat industrial.

Les causes, les condicions i les limitacions de la Renaixença.

Legislació de premsa, control, censura.
Els diaris i el periodisme. Notícies i agències informatives.

III – LA SOCIETAT DE COMUNICACIÓ DE MASSES

6.- *De l'Exposició Universal a la República (1888-1931): la gènesi de la societat de masses.*

La Restauració, el modernisme i els diaris del canvi de segle.
Premsa il·lustrada, telèfon, fonògraf i primer cinema.
Electricitat, automòbil i aviació.
L'obra de la Mancomunitat i el projecte noucentista.
La "Catalunya-ciutat": modernització i 2ª industrialització.
El canvi en les formes de vida i el mitjans de comunicació.
La publicitat i el consum. El periodisme. Cinema i ràdio.
L'Exposició de 1929. L'era dels estadis.

7.- *Els anys de la República i la Guerra (1931-1939).*

La política cultural i comunicativa. Escola i premsa.
Cosmovisions predominants. Mitjans de masses i populisme polític.
La premsa, la ràdio i el cinema davant la guerra. Incautacions i revolució.
La propaganda política i el Comissariat.

8.- *La destrucció del sistema cultural català pel franquisme.*

Continuïtat del sistema de comunicació de guerra franquista.
La liquidació del sistema públic català de comunicació i cultura.
La generació de postguerra: repressió, autarquia, americanització.
Mitjans i simbologia del franquisme.
Formes de resistència social i cultural.

9.- *Dels prodigiosos seixanta a la reforma política.*

Creixement econòmic i societat de consum.
Les grans migracions. Urbanització de masses.
El mitjans de comunicació en l'època del "boom" turístic i TVE.
Conflictes socials, canvi generacional i cultura antifranquista.
La Ley de Premsa de 1966 i la seva aplicació. Diaris, revistes, ràdio, cinema, televisió, música i publicitat.

10.- *La transició democràtica fins el 1992.*

El paper dels mitjans de comunicació durant la transició.
Nous periòdics i protagonisme de la ràdio.
El color, el video i la multiplicació de canals de televisió. CCRTV
Ordinador, noves tecnologies de la comunicació i indústries culturals.
Concurrencia sistemes de comunicació: català, espanyol, europeu.
La dialèctica globalització-localització: l'experiència dels Jocs Olímpics del 92.

Bibliografia bàsica:

BAGET, J.M. *Història de la televisió a Catalunya.*
CEDIC, Barcelona, 1994.

- CASASÚS, J.M. **El periodisme a Catalunya.**
Ed. Plaza Janés, Barcelona, 1988.
- FÀBREGAS, X. **Història del teatre català.**
Millà, Barcelona, 1978.
- FIGUERES, J.M. **La premsa catalana.**
Dalmau, Barcelona, 1989.
- FRANQUET, R. **Història de la radiodifusió a Catalunya (Del naixement al franquisme).**
Edicions 62, Barcelona, 1986.
- GÓMEZ MOMPART, J.LI. **La gènesi de la premsa de masses a Catalunya. 1902-1923.**
Pòrtic, Barcelona, 1992.
- GUILLAMET, J. **Història de la premsa, la ràdio i la televisió a Catalunya. 1641-1994.**
La campana, Barcelona, 1994.
- JONES, D.A. i BARÓ, J. **La indústria musical a Catalunya.**
Llibres de l'Índex, Barcelona, 1995.
- MASSIP, M.A. i DUARTE, C. **Síntesi d'història de la llengua catalana.**
La Magrana, Barcelona, 1981.
- RIAMBAU, E. **El paisatge abans de la batalla. El cinema a Catalunya (1896-1939).**
Ed. Llibres de l'Índex, Barcelona, 1994.
- TIMOTEO, J. (dir.) **Historia de los medios de comunicación en España. 1900-1990.**
Ariel, Barcelona, 1990.
- TORRENT, J. i TESIS, R. **Història de la premsa catalana. (2 vols.)**
Bruguera, Barcelona, 1966.
- Aquesta bibliografia estrictament introductòria serà ampliada al llarg del curs amb recomanacions específiques i materials de lectura complementaris.

Críteris d'avaluació:

L'avaluació es realitzarà a partir d'un treball de curs i d'un examen.